

DERLEME / REVIEW

COVID-19 Salgını Karşısında Sağlık Okuryazarlığının Katkısı ve Önemi

The Contribution and Importance of Health Literacy in the Face of the COVID-19 Pandemic

Ebru GÜL¹, Bahar ASLAN DOĞAN²¹İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye²İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye

Geliş tarihi/Received: 20.10.2021

Kabul tarihi/Accepted: 15.02.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Ebru GÜL, Arş. Gör. Dr.

İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Merkez
Kampüs 44280, Malatya, Türkiye

E-posta: ebrugul70@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2218-6913

Bahar ASLAN DOĞAN, Arş. Gör. Dr.

ORCID: 0000-0002-2935-6110

Öz

Günümüzde sağlık okuryazarlığının ilerlemesi, hızlı önleme ve acil eylemleri gerekli kılan COVID-19 salgını gibi acil durumlara bireylerin ve toplumların hazırlanmasını sağlamak için çok önemli hale gelmektedir. Salgın yayıldıkça, insanlar belirsizliğe hazırlanırken kendilerini ve ailelerini nasıl koruyacaklarını bilmek istemektedir. Yapılan birçok araştırma, bu zor ve belirsiz zamanlarda iyi sağlık okuryazarlığının hayatta kalmak için önemine dikkat çekmektedir. Sağlık okuryazarlığı düzeyi iyi olanlar genellikle sağlıklarını iyi olmayanlardan daha etkili bir şekilde yönetebilmektedir. Bu derlemenin amacı, COVID-19 salgını sırasında bireylerin sağlık davranışlarını etkilediği düşünülen sağlık okuryazarlığının katkısı ve önemini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, sağlık, sağlık okuryazarlığı, salgın.

Abstract

Nowadays, the development of health literacy is becoming crucial to prepare individuals and communities for emergencies such as the COVID-19 pandemic that requires rapid containment and urgent actions. As the outbreak spreads, people want to know how to protect themselves and their families while they preparing for uncertainty. Many studies have emphasized the importance of good health literacy for survival in these difficult and uncertain times. Those with good health literacy are generally able to manage their health more effectively than those who are not. The purpose of this review is to examine the contribution and importance of health literacy, which is thought to affect health behaviors of individuals during the COVID-19 pandemic.

Keywords: COVID-19, health, health literacy, outbreak.

1. Giriş

Tüketicilerin yerinde sağlık kararları almak için ilgili sağlık terimlerini anlamaya ve sağlık bilgisini uygun bağlama yerleştirmesi gerekmektedir. Bu gibi beceriler olmadan, bir kişi gerektiği kadar uygun kişisel bakım aktivitelerinde bulunmakta ve talimatları takip etmekte zorluk çekebilemektedir (1). Günümüzde kaynak ve bilgi olanaklarına sahip olunmasına rağmen kişinin sağlık yönetiminde kişisel sorumluluğa değişim istenmektedir. Bu durum da kişinin nasıl davranacağını ve kime güveneceğini bilmek gibi yeni zorluklar yaşamasına neden olabilmektedir. Bu yeni talepleri karşılamak için sağlık okuryazarlığına ihtiyaç olduğu belirtilmektedir (2).

Sağlık okuryazarlığı birçok yazarın sessiz bir salgın olduğunu düşündüğü noktaya kadar, küresel olarak hafife alınmış bir tema olmuştur (3, 4). Günümüzde sağlık okuryazarlığının ilerlemesi, hızlı önleme ve acil eylemleri gerekli kılan COVID-19 (Yeni Koronavirüs Hastalığı) salgını gibi acil durumlara bireylerin ve toplumların hazırlanmasını sağlamak için çok önemli hale gelmektedir (5). COVID-19 ile alakalı risklerin açıklığa kavuşması, önleyici davranışların başlamasının sağlanmasında sağlık okuryazarlığının önemli bir rolü bulunmaktadır (6).

Almanya'da yetişkinlerin koronavirüs ile ilgili sağlık okuryazarlığını değerlendirmek için yapılan bir çalışmada, katılımcıların

%50,1'inin koronavirüs ile ilgili sağlık okuryazarlığının "problemlili" (%15,2) ve "yetersiz" (34,9), %49,9'unun ise "yeterli" sağlık okuryazarlığına sahip olduğu bulunmuştur (7). Tıp öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada sağlık okuryazarlığının COVID-19 korkusu üzerinde koruyucu etki gösterdiği belirlenmiştir (8). Yaşlı bireyler ile yapılan bir çalışmada daha yüksek sağlık okuryazarlığına sahip olanların depresyona sahip olma olasılığı daha düşük ve COVID-19 semptomlarından şüphelenilen grupta daha sağlıklı davranışlara sahip olduğu bulunmuştur (9). Kaya ve Kaplan (6) tarafından hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada da öğrencilerin COVID-19 enfeksiyonu ve önlemleri ile ilgili farkındalıkları arttıkça sağlık okuryazarlık puan ortalamalarının da arttığı saptanmıştır.

Sağlık okuryazarlığı ile ilişkili faktörleri bulmak, salgın sırasında sağlık eşitsizliklerini azaltmaya yönelik müdahalelerin planlanmasında yardımcı olabilmektedir (9). Bu zor ve belirsiz zamanlarda, iyi sağlık okuryazarlığının hayatta kalmak için önemine dikkat çekilmektedir (10). Normal dönemlere benzer biçimde sağlık okuryazarlığı, afet dönemlerinde de kriz iletişiminde etkisi göz önünde tutulması gereken önemli bir başlığa karşılık gelmektedir (11). Bu derlemenin amacı, COVID-19 salgını karşısında bireylerin özellikle sağlık davranışlarını etkilediği düşünülen sağlık okuryazarlığının katkısı ve önemine dikkat çekmektir.

1.1. Covid -19 Pandemisinin Ortaya Çıkışı ve Genel Bilgiler

COVID-19 salgını, Aralık 2019'da ilk kez rapor edilen bir insani acil durum olmuştur (12). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi 31 Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan kentinde nedeni belli olmayan pnömöni vakaları olduğunun bilgisini vermiştir. 7 Ocak 2020'de etkeni şimdiye kadar insanlarda belirlenmemiş yeni bir koronavirüs (2019-nCoV) olarak açıklanmıştır. Sonraki süreçte 2019-nCoV hastalığının ismi COVID-19 şeklinde kabul edilmiştir (13). Araştırmanın ardından, 31 Ocak 2020'de uluslararası kayı verici bir halk sağlığı acil durumu ve 11 Mart 2020'de bir salgın olarak DSÖ tarafından bildirilmiştir (12).

Ülkemizde COVID-19 ile alakalı çalışmalar 10 Ocak'ta başlamış olup ilk COVID-19 vakası 11 Mart 2020'de görülmüştür. İlerleyen zamanlarda Dünyadaki duruma benzer biçimde ülkemizde de vaka sayılarındaki artma devam etmektedir (13).

Hastalık temelde damlacık yolu ile bulaşmaktadır. Hasta kişilerin öksürme ve hapşırması ile yayılan damlacıklara diğer kişilerin elleriyle dokunması sonucu ellerini ağız, burun ve göz mukozasına değdirmesi yoluyla temasla da bulaşmaktadır (13, 14). COVID-19 farklı insanları değişik şekillerde etkilemektedir. En yaygın semptomlarının ateş, kuru öksürük ve yorgunluk olduğu bilinmektedir. Bir kimseye virüs bulaştıktan sonra semptomların ortaya çıkması ortalama 5-6 gün sürer, ancak bazı kişilerde 14 gün kadar da sürebilmektedir. COVID-19 virüsü ile enfekte olan çoğu insan hafif-orta dereceli solunum hastalıkları yaşamakta ve özel tedavi gerekli olmadan iyileşmektedir. Yaşlılar ve kronik solunumla ilgili hastalığı, kardiyovasküler hastalığı, diyabet, kanser gibi kronik hastalığı olan kişilerin ciddi hastalık geliştirmeye ihtimali daha da yükselmektedir (14).

Bu halk sağlığı acil durumunun etkisi ekonomik faktörler, sosyopsikolojik faktörler ve uluslararası ilişkiler açısından ülkeleri ve toplumları ciddi şekilde etkilemektedir (12). COVID-19 krizinde eylemlerin aciliyeti, kararların karmaşıklığı ve bilgi tabanındaki belirsizlik davranışsal eylemi zorlaştırmaktadır (15). Önceki salgınlardan ve salgın hastalıklardan öğrenilen dersler, bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilgi ve tutumların bu hastalıkların yayılmasını sınırlayabilecek tüm kontrol önlemlerine uyum düzeyiyle ilgili olduğunu göstermektedir (16). Genel olarak, salgın durumu yüksek derece karmaşıklıkla karakterize edilmektedir (15). Hükümetlerin ve ailelerin pandemiye engellemek için bilgi kirliliğinin yayılmasını önlemeleri ve bilgi kaynaklarını kontrol etmeleri önerilmektedir (17).

1.2. Sağlık Okuryazarlığı

Sağlık okuryazarlığı "insanların yaşam kalitesini yükseltmek, sağlık risklerini azaltmak ve bilinçli kararlar almak için sağlık bilgi ve kavramlarını araştırmak, anlamak, değerlendirmek ve kullanmak için geliştirdikleri çok sayıda beceriler ve yetkinlikler" olarak tanımlanmaktadır (18). Okuma ve matematiksel beceri okuryazarlığın temel bileşenleridir, ancak sağlık okuryazarlığı hem sözlü hem de yazılı iletişimi anlama ve yanıt verme ile ilgili geniş bilişsel ve sosyal süreçleri içermektedir (3). Sağlık okuryazarlığı insanları ve toplulukları kendi sağlık hizmetlerine katılmaya teşvik etmekte ve güçlendirmektedir. Dahası sağlığı ve esenliği geliştirmekte, sağlık eşitsizliklerini ele almakta, bireysel ve toplumsal direnç oluşturmaktadır (10).

Sørensen ve arkadaşları tarafından 15 yaş ve üzeri kişiler ile sekiz ülkede yürütülen çalışmada %12,4 yetersiz, %35,2 problemlili, %36,0 yeterli ve %16,5 mükemmel bulunmuştur (19). Kutner ve arkadaşları (20) tarafından Amerika'da yapılan bir çalışmada yetişkinlerin %12'sinin yeterli, %53'ünün orta, %22'sinin temel ve %14'ünün temel seviyenin altında sağlık okuryazarlığı düzeyinde olduğu saptanmıştır. Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen bir çalışmada toplumun %30,9'unun yetersiz, %38,0'inin problemlili-sınırlı, %23,4'ünün yeterli ve %7,7'sinin mükemmel düzeyde sağlık okuryazarlığı seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir. Yetersiz ve sorunlu-sınırlı sağlık okuryazarlığı gruplarının toplamının %68,9 olması bir halk sağlığı sorunu ile karşı karşıya kaldığını ortaya koymaktadır (21). Türkiye'de görülen sağlık okuryazarlığı düzeyi düşüklüğünün yaygın olması toplumumuz için bütün sağlık alanlarındaki gibi bulaşıcı hastalıklar için de risk oluşturmaktadır (22). Pandemi sırasında bu durumun dikkate alınmasının salgının yönetimine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir (11).

Hemşireler bakım ilkelerini somutlaştırmaktadır ve sağlık okuryazarlığı üzerinde anlamlı bir etki yaratmak için benzersiz konumda yer almaktadır. Politika, araştırma ve pratik alanda sağlık okuryazarlığına önemli ölçüde katkıda bulunabilmektedir. Özellikle pratikte, politika ve prosedürlerin eksik veya olmadığı durumlarda hemşirelerin liderlik pozisyonu olarak en iyi uygulamaları ve araştırma temelli bulguları halk düzeyinde uygulamaya başlaması gerekmektedir (23).

1.3. Covid-19 Pandemisi ve Sağlık Okuryazarlığı

Sağlık okuryazarlığının gelişimi kişileri hızlı reaksiyonu gerekli kılan durumlara karşı hazırlamak amacıyla her dönemdekinden daha da fazla güncel hale gelmiştir (24). Sağlık okuryazarlığı hızlı reaksiyon gerektiren durumlar için hastalık ile mücadelede sağlık bakım sistemlerinin hazırlıklı olmasının yanı sıra hastalığın önlenmesi ve virüsün yayılmasını yavaşlatıcı önemli bir konu olmaktadır (5). COVID-19 hızla ortaya çıktığında iki yönü çarpıcı hale gelmektedir. Birincisi, küresel olarak sağlık okuryazarlığı bulaşıcı olmayan hastalıklar kadar bulaşıcı olan hastalıkların önlenmesi için de önemlidir. İkincisi, sistem hazırlığı ile birlikte bireysel hazırlık gerçek hayat problemlerinin çözüme kavuşturulması için anahtar rol oynamaktadır (24).

Bilhassa sürecin öngörülemezliği hesaba katıldığında, COVID-19 haberlerini ve resmi önerileri anlamlandırmak daha zor hale gelmektedir. Bireyler bu bilinmeyen bilgi havuzunu bireysel davranış eylemlerine nasıl birleştireceği hususunda önemli zorluk yaşamaktadırlar. Bu noktada kritik sağlık okuryazarlığı seviyesi gerekli olmaktadır (25). Salgın yayıldıkça, insanlar belirsizliğe hazırlanırken kendilerini ve ailelerini nasıl koruyacaklarını bilmek istemektedir. Cevaben çetrefilsiz, güvenilir bilgi sağlamak acil sorgularda kritik olmaktadır (26). Riskin ve ciddiyetin bilincine varmak, uygun davranışı göstermede öz yeterlilik için kişilerin sağlık okuryazarlığı düzeyinin yüksek olması gerekmektedir (11). Sağlık okuryazarlığı, insanların tavsiyelerin arkasındaki sebepleri anlamalarına ve çeşitli muhtemel eylemlerinin sonuçlarını iletmelerine yardımcı olabilmektedir (24). Sağlık okuryazarlık düzeyi iyi olanlar genellikle sağlıklarını iyi olmayanlardan daha etkili bir şekilde yönetebilmektedir. Sağlık okuryazarı bir toplum da hem kendisini hem de diğerlerini basit eylemler ile nasıl koruyacağını anlayabilmektedir (10).

Ulusların, sosyal sorumluluk ve hastalığın önlenmesinin arkasındaki nedenleri anlamak ve enfeksiyon yayılma riskini azaltmak için insanlara yardım edebilen vatandaşların sağlık okuryazarlığına yatırım yapmaları gerekmektedir. Sağlık yetkilileri ve profesyonellerinin, güçlendirilmiş halk sağlığı ortamı ve politikaları ve herhangi bir hastalık salgınına bireylerin ve toplumların hazırlıklı olmalarını değerlendirmek için düzenli olarak sağlık okuryazarlığı raporlarını her zaman yürütmesi gerekmektedir (5). Sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı nüfus gruplarının kötü sağlık koşullarına sahip olma ve kronik hastalıklardan daha fazla muzdarip olma olasılığının daha yüksek olduğu ki bunun da COVID-19 bağlamında komorbidite riskini artırabileceği ifade edilmektedir (27). Ülkemizde de COVID-19 salgını için göçmenlerin daha fazla risk içerdikleri ileriye için düşünülmektedir. Önlemlerin sağlık okuryazarlık düzeyi düşük olan dezavantajlı gruplar gözetilerek alınmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (25).

2. Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, insanlar günümüzde bilginin üretimini ve sağlanmasını kontrol etme yeteneğine sahip olmayabilir. Yine de her birinin tükettikleri bilginin türünü ve kapsamını kontrol etmesi gerekmektedir. Bu nedenle toplumlarda kapsamlı bir bilgi diyeti elde etmek için, insanların sağlık okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, medya sağlık okuryazarlığı, sağlık bilgi okuryazarlığının bilgi ve becerileriyle donatılmış olması gerekmektedir (28).

Özel önlemler ve düzenleyici prosedürler politik ve ekonomik alanların yanı sıra sağlık sistemleri, pazar alanları, çalışma ortamları, sosyal medya, eğitim ortamları için gerekmektedir. Amaç, bu alanlarda birey ve toplum canlılığı oluşturmak ile ortaya çıkan hastalıkla mücadele etmektir (5). COVID-19'un kontrolüne yönelik insanların sağlık okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi önerilmektedir. Bu nedenle devlet medyası, eğitim kurumları, sağlık bakanlıkları gibi etkili kuruluşların halkın sağlık okuryazarlığını geliştirmek için gereken önlemleri alması gerekmektedir (17).

Genelde hemşirelik mesleği ve özelde hemşirelerin kendilerinin sağlık okuryazarlığının geliştirilmesinde hayati bir rolü bulunmaktadır. Hemşireler halk sağlığı ve sağlık hizmetinin neredeyse her alanında çalıştıklarından hastalara ve topluluklara temas etmektedir. Bu sayede hastaların ve topluluk üyelerinin karşılaştığı zorlukları görebilmektedir. Bu ilk elden deneyim hemşirelerin hastalar ve profesyoneller için sağlık okuryazarlığı becerilerine olan kritik ihtiyacı anlamasına neden olmaktadır (29). Primer bakım profesyonelleri olan hemşirelerin de sağlık okuryazarlığının rolünü ve sağlık bakımındaki etkisini kabul ederek bu konuya dikkat çekilmesine katkı sağlayabileceğini düşünüyoruz. Bu nedenle sağlık okuryazarlığını geliştirmek için projeler yapılması ve bireylerin bilgi düzeylerini yükseltecek eğitimler verilerek danışmanlık yapılması önerilebilir.

3. Alana Katkı

Bu derlemede, COVID-19 salgını karşısında bireylerin özellikle sağlık davranışlarını etkilediği düşünülen sağlık okuryazarlığının önemi hakkında bilgi verilmiştir. Derlemenin COVID-19 salgını sırasında bireylerin sağlık okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesinin önemine ve çözüm önerileri sağlamada dikkat çekici olacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması

Bu makalede herhangi bir nakdi/aynı yardım alınmamıştır. Herhangi bir kişi ve/veya kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkısı

Fikir/Kavram: EG, BAD; **Tasarım:** EG; **Denetleme:** EG; **Kaynak ve Fon Sağlama:** Yok; **Malzemeler:** Yok; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Yok; **Analiz/Yorum:** Yok; **Literatür Taraması:** EG, BAD; **Makale Yazımı:** EG; **Eleştirel İnceleme:** EG, BAD.

Kaynaklar

1. Norman CD, Skinner HA. eHealth literacy: essential skills for consumer health in a networked world. *J Med Internet Res*. 2006;8(2):e9.
2. Koşir U, Sørensen K. COVID-19: the key to flattening the curve is health literacy. *Perspect Public Health*. 2020;1757913920936717.
3. Parker R, Ratzan SC. Health literacy: A second decade of distinction for Americans. *J Health Commun*. 2010;15(suppl 2):20-33.
4. Cangussú LR, Barros IRPD, Botelho Filho CADL, Sampaio Filho JDR, Lopes MR. COVID-19 and health literacy: the yell of a silent epidemic amidst the pandemic. *Rev Assoc Med Bras*. 2020;66(suppl 2):31-3.
5. Abdel-Latif MMM. The enigma of health literacy and COVID-19 pandemic. *Public Health*. 2020;185:95-6.
6. Kaya SP, Kaplan S. Hemşirelik öğrencilerinde COVID-19 pandemisi farkındalıklarının ve sağlık davranışlarının sağlık okuryazarlığı ile ilişkisinin değerlendirilmesi. *HEAD*. 2020;17(4):304-11.
7. Okan O, Bollweg TM, Berens EM, Hurrelmann K, Bauer U, Schaeffer D. Coronavirus-related health literacy: A cross-sectional study in adults during the COVID-19 infodemic in Germany. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(15):5503.
8. Nguyen HT, Do BN, Pham KM, Kim GB, Dam HT, Nguyen TT, et al. Fear of COVID-19 scale—associations of its scores with health literacy and health-related behaviors among medical students. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(11):4164.
9. Do BN, Nguyen PA, Pham KM, Nguyen HC, Nguyen MH, Tran CQ, et al. Determinants of health literacy and its associations with health-related behaviors, depression among the older people with and without suspected COVID-19 symptoms: A multi-institutional study. *Front Public Health*. 2020;8:581746.
10. Spring H. Health literacy and COVID-19. *Health Info Libr J*. 2020; 37: 171-2.
11. Özkan S, Tüzün H, Dikmen AU, İlhan MN. Salgınlarda toplum davranışı ve sağlık okuryazarlığı. *J Biotechnol & Strategic Health Res*. 2020;4:105-10.
12. Pan SL, Cui M, Qian J. Information resource orchestration during the COVID-19 pandemic: A study of community lockdowns in China. *Int J Inf Manage*. 2020;54:102143.
13. T.C. Sağlık Bakanlığı. COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı. Ankara; 2020. Available from: <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerepide miyolojiyetanipdf.pdf>
14. who.int [Internet]. Coronavirus Disease (COVID-19); [cited 2021 April 4]. Available from: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1.
15. Abel T, McQueen D. Critical health literacy in pandemics: the special case of COVID-19. *Health Promot Int*. 2021;36(5):1473-81.
16. Tran BX, Dang AK, Thai PK, Le HT, Le XTT, Do TTT, et al. Coverage of health information by different sources in communities: implication for COVID-19 epidemic response. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(10):3577.

17. Hashemi-Shahri SM, Khammarnia M, Ansari-Moghaddam A, Setoodehzadeh F, Okati-Aliabad H, Peyvand M. Sources of news as a necessity for improving community health literacy about COVID-19. *Med J Islam Repub Iran*. 2020;34:63.
18. Zarcadoolas C, Pleasant A, Greer DS. Understanding health literacy: an expanded model. *Health Promot Int*. 2005;20(2):195-203.
19. Sørensen K, Pelikan JM, Röthlin F, Ganahl K, Slonska Z, Doyle G, et al. Health literacy in Europe: comparative results of the European health literacy survey (HLS-EU). *Eur J Public Health*. 2015;25(6):1053-8.
20. Kutner M, Greenburg E, Jin Y, Paulsen C. The health literacy of America's adults: Results from the 2003 national assessment of adult literacy (NCES 2006-483). Washington, DC; 2006. Available from: <https://nces.ed.gov/pubs2006/2006483.pdf>
21. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü. Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Düzeyi ve İlişkili Faktörleri Araştırması. Ankara; 2018. Available from: <https://sggm.saglik.gov.tr/Eklenti/39699/0/soyay-rapor-1.pdf.pdf>
22. Tüzün H, Demirköse H, Özkan S, Dikmen AU, İlhan MN. COVID-19 pandemisi ve risk iletişimi. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020;Özel Sayı:1-8.
23. Mayer G, Villaire M. Health literacy: An opportunity for nurses to lead by example. *Nursing Outlook*. 2011;59(2):59-60.
24. Paakkari L, Okan O. COVID-19: health literacy is an underestimated problem. *The Lancet Public Health*. 2020;5(5):e249-e250.
25. Akbal E, Gökler ME. COVID-19 salgını sürecinde eksikliği ortaya çıkan bir gerçek: sağlık okuryazarlığı. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*. 2020;5(COVID-19 Özel Sayısı):148-55.
26. Sentell T, Vamos S, Okan O. Interdisciplinary perspectives on health literacy research around the world: more important than ever in a time of COVID-19. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(9):3010.
27. oecd.org [Internet]. OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19). What is the impact of the COVID-19 pandemic on immigrants and their children?; 2020. [cited 2022 February 25]. Available from: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-is-the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-immigrants-and-their-children-e7cbb7de/>
28. Ashrafi-Rizi H, Kazempour Z. Information diet in Covid-19 crisis; a commentary. *Arch Acad Emerg Med*. 2020;8(1):e30.
29. Baur C. Calling the nation to act: Implementing the national action plan to improve health literacy. *Nurs Outlook*. 2011;59(2):63-9.